

VASA SUNDOM VÄSTERSVÄGEN-S

Utgrävning av en hyddbotten
Jan Fast 1990

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING.....	1
VASA SUNDOM VÄSTERSVÄGEN-S - PRESENTATION AV UTGRÄVNINGSPLATSEN.....	2
UTGRÄVNINGSPLATSENS BELÄGENHET OCH TOPOGRAFI.....	3
UTGRÄVNINGSTEKNIK.....	3
FORNLÄMNINGEN.....	4
SAMMANFATTNING.....	4
KARTFÖRTECKNING.....	5
NEGATIVFÖRTECKNING.....	6
DIAPOSITIVFÖRTECKNING.....	7
UTDRAG UR GRUNDKARTA.....	8
KARTOR.....	9
BILDPLANSCHER.....	11

INLEDNING

Vid Västersvägen-S i Sundom by i Vasa stad utförde undertecknad en arkeologisk undersökning av en förmodad hyddbotten från förhistorisk eller historisk tid. Utgrävningen anordnades som en kurs i arkeologi vid Vasa arbetarinstitut. Vasa arbetarinstitut och Sundom hembygdsförening svarade för utgrävningens kostnader.

Fornlämningen låg inom ett område som hotades av grustäkt och utgrävningen hade karaktären av en provgrävning för fastställandet av fornlämningens karaktär och datering. Utgrävningen genomfördes under tiden 28.5 - 1.6.1990. Som grävare fungerade amatörarkeologer från Sundom och några gymnasie-elever från Vasa.

Helsingfors den 13.3.1991

Jan Fast

VASA SUNDOM VÄSTERSVÄGEN-S
Utgrävning av en hyddbotten

By: Sundom

Lägenhet: Skog 7:116, ägare Elis Träskelin, adr. 65450 Solf.

Grundkarta: 1331 08 VASKILUOTO, tryckår 1981.

Utgrävningsområdets koordinater: x=6991 40, y=1526 35
z= ca. 19 m.ö.h.

Utgrävningens fynd: -

Tidigare undersökningar på området:
Gransk. M. Miettinen 1989

Sidorna 10-13 är bildplanscher, innehållande bilder av negativerna nr. 84749
- 84758

Diapositiven nr. 22653 - 22667

Förteckningar över kartor, negativ och diapositiv finns i slutet av
rapporten s. 5-7.

UTGRÄVNINGSSOMRÅDETS BELÄGENHET OCH TOPOGRAFI

Hyddbottnen vid Västersvägen-S ligger på en liten naturlig terass, ca. 19 m.ö.h. nära högsta punkten av en moränbacke. Fågelvägen befinner sig platsen ca. 2,1 km SW om Sundom kyrka och ca. 700 m SSW om utgrävningsplatsen år 1989 vid Djupkärrsbacken.

Jordmånen på området är mycket stenig och växtligheten på backens krön består mestadels av björkdungar. Västerom utgrävningsområdet sluttar terrängen relativt kraftigt och växtligheten övergår till grandominerad barrskog. Åt sydost från hyddbottnen vidtar ett område med större stenar och flyttblock. Undervegetationen på området består främst av mossa och ljung.

UTGRÄVNINGSTEKNIK

Tvärs igenom hyddbottnen pålades en huvudlinje Y-100 i riktningen N-S samt i kors med denna linje X-150 i riktningen E-W. Sammanlagt pålades ett 93 kvadratmeter stort område. I området runt omkring hyddbottnen grävdes 5 provgropar (1x1m) utanför det upplagda koordinatsystemet. Stenpackningen utanför själva hyddbottnen kontrollgrävdes i utgrävningens slutskede.

Efter att de i hyddbottnen växande björkarna fällts, avtorvades området för hand. Den löstsittande torven hade en tjocklek på endast ett par centimeter. Hyddbottnens och den närliggande gropens inre delar undersöktes i den mån den steniga jorden det medgav med murslev, stenlager för stenlager.

Hyddbottnens och gropens inre delar undersöktes till ett djup av 30 cm. De yttre delarna endast ställvis till samma djup. Efter att utgrävningen avslutats städades området upp och hyddbottnen återställdes.

Som fixpunkt för utgrävningen användes en stor jordfast sten ca 10m NNE om utgrävningsområdet (19,76 m.ö.h.).

Undersökningen dokumenterades fotografiskt och genom ritning. Förutom översiktsbilder över utgrävningsområdet och de olika grävningsnivåerna togs även arbetsbilder. Då varken fynd eller konstruktioner påträffades renritades endast en plankarta i skala 1:50. En översiktskarta över den närmaste omgivningen kring hyddbottnen uppgjordes med hjälp av avvägningsapparat, mått och bussoll i skala 1:1000.

FORNLÄMNINGEN

Före undersökningen framträdde den förmodade hyddbotten som en ca. 2 x 2 meter stor och ca 40 cm djup svacka bredvid en stor "jordfast" sten i ett ca. 6x10 m fält med i medeltal 15-30 cm stora naturstenar. På den sydvästra sidan av flyttblocket fanns en annan mindre svacka med en diameter på ca 1m och ett djup på ca 30 cm. Uppkastade stenar biladade en tydlig vall västerom (nedanom) hyddbotten. Till det yttre påminde fornlämningen efter avtorvningen mer om ett röse med "skattsökargropar" än om en hyddbotten.

Vid utgrävningen framkom innanför hyddbotten två lager med inrasade stenar, under dessa fanns mycket grovt, stenblandat grus.

Vid utgrävningen påträffades varken fynd eller kulturlager i hyddbotten eller i provgroparna som grävdes i närheten. Ej heller kunde några säkra av människohand gjorda konstruktioner som härdar eller kallmurar konstateras i fornlämningen.

Att groparna i stenfältet grävts av människor är otvivelaktigt, men i vilket syfte och när låter sig inte avgöras. Groparnas ursprungliga dimensioner kunde uppskattas på basen av en tydlig svacka i stenfältet utanför groparna som uppkommit då groparnas väggar rasat in (se karta s.10).

SAMMANFATTNING

Vid Västersvägen-S i Sundom by i Vasa stad undersöktes i juni 1990 ett område på sammanlagt ca. 98 kvadratmeter. Förutom utgrävningen av den förmodade hyddbotten grävdes även 5 provgropar.

Vid utgrävningen framkom inga fynd, ej heller påträffades några tecken på mänsklig aktivitet i fornlämningen eller i den närliggande omgivningen. Groparna i stenfältet fanns dock vara tydligt gävda av människor. Frågan om i vilket syfte groparna grävts och när kan ej besvaras på basen av utgrävningsresultaten.

KARTFÖRTECKNING

KARTA 1: Utdrag ur grundkarta 1:20 000.

KARTA 2: Översiktskarta över Undersökningsområdet vid Västersvägen-S
1:1000.

KARTA 3: Nivåkarta över utgrävningsområdets 0-nivå 1:50

NEGATIVFÖRTECKNING

- F. 84749: Panoramabild över forskningsområdet vid Västersvägen-S.
Hyddbottnen vid den längsta björken strax till höger om bildens
mittpunkt. Från väster.
- F. 84750: Som ovan.
- F. 84751: Som ovan.
- F. 84752: Arbetsbild, fornlämningen avtorvas. I bakgrunden rektorn för
Vasa arbetarinstitut Mats Andersén. Från norr
- F. 84753: Panoramabild över hyddbottnen efter avtorvningen. Från norr.
- F. 84754: Som ovan.
- F. 84755: Gropen söderom hyddbottnen efter avtorvningen. Från söder.
- F. 84756: Hyddbottnens inre efter att de inrasade stenarna avlägsnats
(nivå 2).
- F. 84757: Gropen söderom hyddbottnen efter att de inrasade stenarna
avlägsnats (nivå 2).
- F. 84758: Amatörarkeologer från Sundom efter slutfört arbete, i
bakgrunden Karl-Erik Mitts och Marita Jåfs. Från väster.

DIAPOSITIVFÖRTECKNING

- 22653: Översiktsbild över forskningsområdet. Från väster.
- 22654: Hyddbotten före avtorvning och röjning. Från väster.
- 22655: Arbetsbild, hyddbotten röjs. Från norr
- 22656: Arbetsbild, hyddbotten avtorvas. Från norr.
- 22657: Hyddbotten efter avtorvningen. Från norr.
- 22658: Hyddbotten efter avtorvningen, grävorna står i hyddbotten och i den närliggande gropen. Från norr.
- 22659: Gropen efter avtorvningen. Från söder.
- 22660: Arbetsbild, hyddbotten under pågående utgrävning. Från norr.
- 22661: Hyddbottens inre, nivå 1.
- 22662: Hyddbottens inre, nivå 2.
- 22663: Genomskärning av hyddbottens vägg. Från söder.
- 22664: Gropens inre, nivå 1.
- 22665: Gropens inre, nivå 2.
- 22666: Arbetsbild, Karl-Erik Mitts gräver provgrop. Från väster.
- 22667: Amatörarkeologer från Sundom efter slutfört arbete. I bakgrunden Karl-Erik Mitts och Marita Jåfs.

Utdrag ur grundkarta 1331 08 VASKILUOTO/1981. Utgrävningsplatsen vid Västersvägen S, koord x= 6991 40, y= 1526 35, z= , utmärkt med rött på kartan (●).

VASA SUNDOM VÄSTERSVÄGEN-S

J.Fast 1990

Översiktskarta, 1:1000

Fp 052 (= 19,76 m.ö.h)

Rit. J.Fast 30.5.1990

□ provgrop (1×1 m)

▲ större stenar

0 50m.

Skoghilväg (ej körbar med bil)

Ytlager saknas

utgrävn. omr. 1990

20

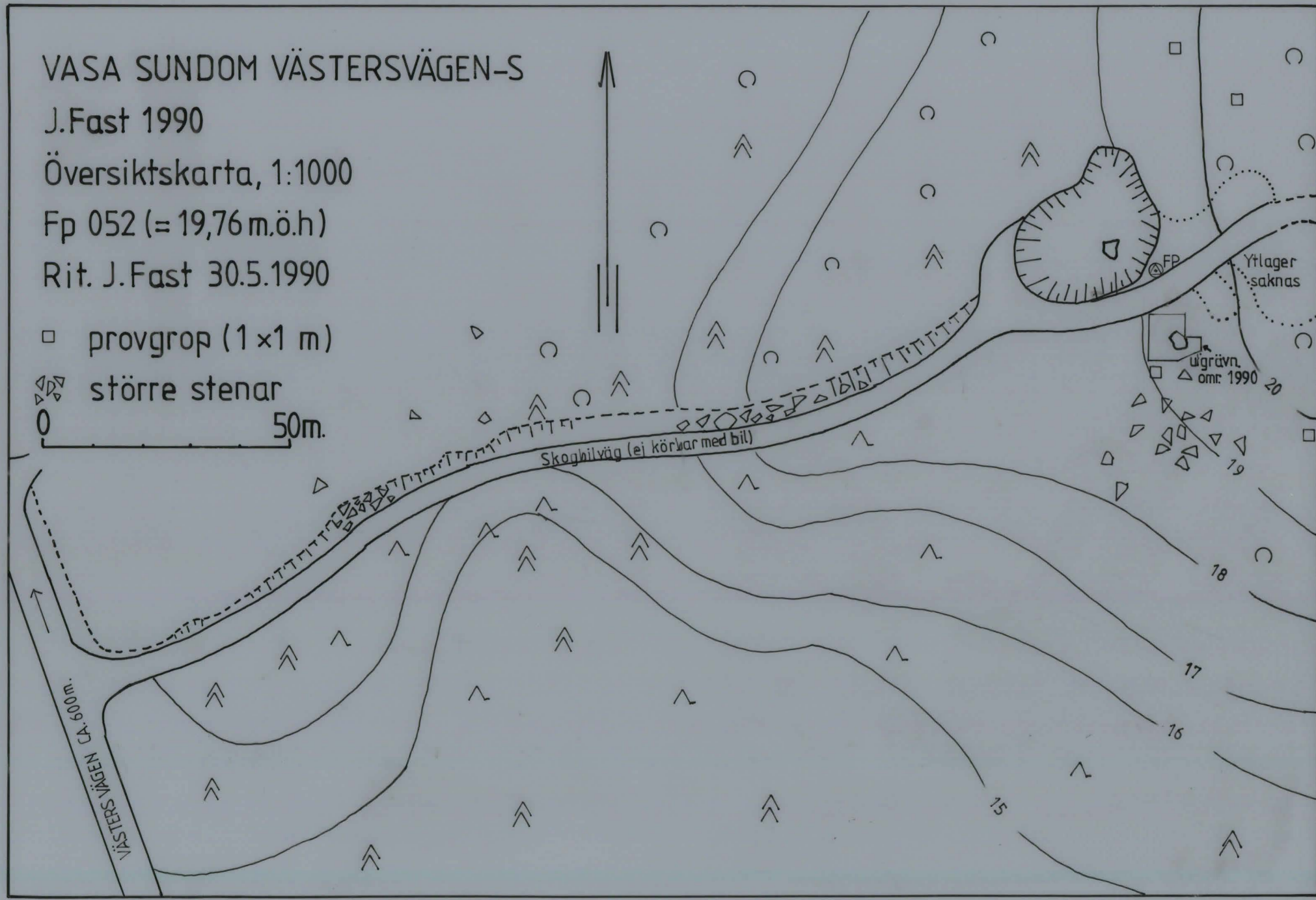
18

17

16

15

VÄSTERS VÄGEN CA. 600m.

VASA SUNDOM VÄSTERSVÄGEN-S

J. Fast 1990

Nivåkartan, nivå 0 (omr. avtorvat)

Fp 052 (19,76 m.ö.h.)

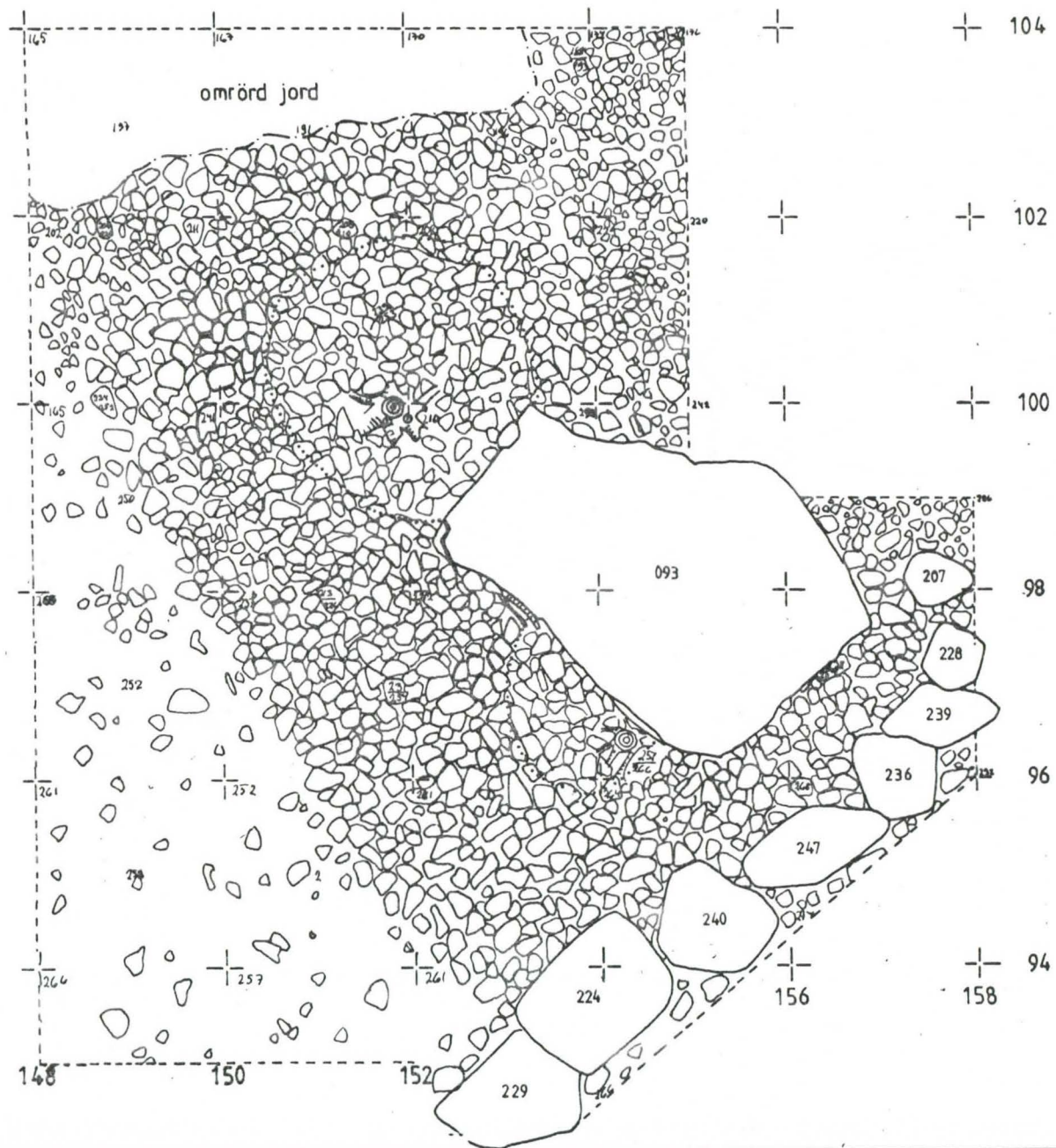
Skala 1:50

Rit. J Fast 28.5.1990

 -hyddbottens/gropens gräns

 -gräns för omrörd jord

0 5 10m

VASA SUNDOM VÄSTERSVÄGEN S. 1990

f. 84749-84751
Panoramabild över forskningsområdet vid Västersvägen-S. Hydd-
botnen vid den längsta björken strax till höger om bildens mitt-
punkt. Från väster.

f. 84752
Arbetsbild, förnlämningen av torv.
I bakgrunden rektorn för Vasa
arbetarinstitut Mats Andersén.
Från norr.

VASA SUNDOM VÄSTERSVÄGEN S. 1990

J. 89753 - 84754

Hyddbotten efter avtorvningen. Från norr.

J. 84755

Gropen söderom hyddbotten
etter avtorvningen. Från söder.

VASA SUNDOM VÄSTERSVÄGEN S. 1990

f. 84756
Hyddbottnens inre efter att de
inrasade stenarna avlägsnats
(nivå 2.).

f. 84757
Gropen söderom hyddbottnen
efter att de inrasade stenarna
avlägsnats (nivå 2.).

f. 84758
Amatörarkäologer från Sundom
efter slutfört arbete. I bak-
grunden Karl-Erik Mitts och
Marita Jäts. Från vänster